

Datum
2020-05-24

Vår referens
AA

Socialdepartementet
Socialstyrelsen

Uppföljning av äldreomsorgen

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation för företag och idéburna vård- och omsorgsgivare. Vi har omkring 2000 medlemmar med över 100 000 årsanställda. Vårdföretagarna vill med denna skrivelse beskriva hur viktig den uppföljning av äldreomsorgen som Socialstyrelsen gör är för våra medlemmar. Vi vill också betona vikten av att den görs med regelbundenhet och utan avbrott.

Vårdföretagarna har under lång tid arbetat för att kvalitet inom vård och omsorg ska synliggöras och mätas i syfte att stimulera kvalitetsutveckling och möjliggöra välinformerade val för omsorgstagare och patienter. Vårdföretagarna ingår sedan tio år i nationell samverkan om öppna jämförelser och har också varit drivande i andra projekt för att utveckla uppföljningen av vård och omsorg. Att följa och redovisa kvalitet är viktigt för att ge såväl allmänhet som beslutsfattare en objektiv bild av hur väl vården och omsorgen fungerar. Undersökningar där brukare och patienter tillfrågas hur nöjda de är med sin vård och omsorg är också viktiga för att de ska ges möjlighet att komma till tals.

Socialstyrelsen har nyligen meddelat att den [kvalitetsuppföljning av äldreomsorgen](#) som myndigheten gör blir kraftigt försenad. Förseningen kommer att innebära att det uppstår ett glapp i mätningarna på minst nio månader. Vårdföretagarna ser allvarligt på denna försening, i synnerhet då det sker i en tid då äldreomsorgens kvalitet är ifrågasatt.

Det finns idag två nationella och återkommande undersökningar av äldreomsorgen som Socialstyrelsen genomför: enhetsundersökningen och brukarundersökningen. Enhetsundersökningen redovisar bland annat tillgången till utbildad personal, om det finns rutiner för olika vård- och omsorgsmoment eller exempelvis tillgång till utevistelse på äldreboenden. Brukarundersökningen mäter hur nöjda äldre är med sin hjälp från hemtjänsten eller med sitt äldreboende. Den omfattar aspekter såsom personalens bemötande, om personalen kommer i tid och hur trygg den äldre känner sig. Båda undersökningarna är viktiga för att ge allmänhet och beslutsfattare en bild av hur omsorgen fungerar.

Många utförare inom äldreomsorgen arbetar med omfattande ledningssystem med kontinuerliga mätningar av verksamheterna. Men endast genom nationella undersökningar ges information om hur en verksamhet ligger till i förhållande till andra. Detta sätt att jämföra sig med andra verksamheter är en viktig del för att stimulera kvalitetsutveckling. Resultaten används för att identifiera satsnings- och utvecklingsområden för kommande år, såväl centralt hos en utförare som lokalt i en enskild verksamhet.

Vårdföretagarna har också tagit ett initiativ för att ta fram kvalitetsdeklarationer för våra medlemsföretag [inom vissa verksamhetsområden](#), däribland äldreomsorgen. Vårdföretagarnas kvalitetsdeklaration innebär att medlemsföretagen öppet redovisar verksamhetens kvalitetsarbete och resultat gentemot allmänheten, beställare och beslutsfattare. Det leder till bättre förutsättningar för patienter och omsorgstagare att göra välinformerade val av aktör. Resultat från brukarundersökningen ingår som en viktig del i dessa deklarationer.

Det är positivt om Socialstyrelsen har som ambition att utveckla brukar- och enhetsundersökningen. Vårdföretagarna har tidigare pekat på behovet av forskning och utvecklingsarbete för att undersökningarna än bättre ska spegla verksamheternas kvalitet. Att till exempel digitalisera arbetet skulle möjliggöra en snabbare återkoppling till verksamheterna, vilket i sin tur gör det möjligt att åtgärda eventuella brister direkt. Men ett sådant arbete får inte ske på bekostnad av den utveckling som behöver ske här och nu i äldreomsorgen. Processer för att utveckla undersökningarna bör ske parallellt med att undersökningarna genomförs. Annars tappas värdefull tid för att förbättra svensk äldreomsorg.

Att äldreomsorgen under våren 2020 drabbades särskilt hårt av pandemin har lett till ett stort fokus på dess kvalitet. Både vård och omsorg av äldre ifrågasattes av politiker och myndighetsföreträdare och dess förtroende har minskat hos allmänheten. Pandemin har fått som följd att färre äldre anlitar äldreomsorgen, trots att de har behov av omsorg, vilket är olyckligt och kan bidra till uppbyggnaden av en omsorgsskuld. Det framstår som särskilt anmärkningsvärt att göra uppehåll i kvalitetsmätningar när äldreomsorgens kvalitet är ifrågasatt.

Den demografiska utvecklingen innebär att högre krav kommer att ställas på att resurserna inom äldreomsorgen används på ett sätt som ger en så hög kvalitet som möjligt till så många som möjligt. Att förbättra uppföljningen av verksamheterna är ett sätt att åstadkomma det. Vårdföretagarna anser därför att det behövs ytterligare initiativ för att utveckla kvalitetsuppföljningen av äldreomsorgen. En del i detta är att säkerställa att mätningarna kan göras utan avbrott framgent. Vårdföretagarna beklagar den fördröjning som nu uppstått och vill med denna skrivelse hemställa att regeringen och Socialstyrelsen vidtar åtgärder för att det inte ska ske igen.

Med vänlig hälsning

Antje Dederling
Förbundsdirektör
Vårdföretagarna

Anna Bergendal
Näringspolitisk expert
Vårdföretagarna

Rikard Johansson
Kvalitets- och etikrådgivare
Vårdföretagarna

Kontakt:

anna.bergendal@vardforetagarna.se
telefon: 072-550 42 80